

Justícia sense fronteres... o sense força?

La manca de cooperació dels estats, els interessos geopolítics i el poder de les grans potències han convertit la justícia internacional en un sistema desigual, sovint simbòlic i incapaç de protegir les víctimes quan el dret entra en conflicte amb la força.

La seu de la Cort Penal Internacional, a La Haia.

Font: © UN Photo/Rick Bajornas

La justícia internacional neix amb l'objectiu d'evitar que els crims més greus contra la humanitat quedin impunes. Després de les atrocitats del segle XX, la comunitat internacional va assumir que determinats delictes (com els crims de guerra, els crims de lesa humanitat o el genocidi) no podien ser jutjats exclusivament dins de les fronteres estatals. En aquest context, el **Tribunal Penal Internacional (TPI)**, creat el 2002 a partir de l'Estatut de Roma, es va concebre com una eina clau per

garantir responsabilitat penal individual, fins i tot per a caps d'estat o alts càrrecs polítics.

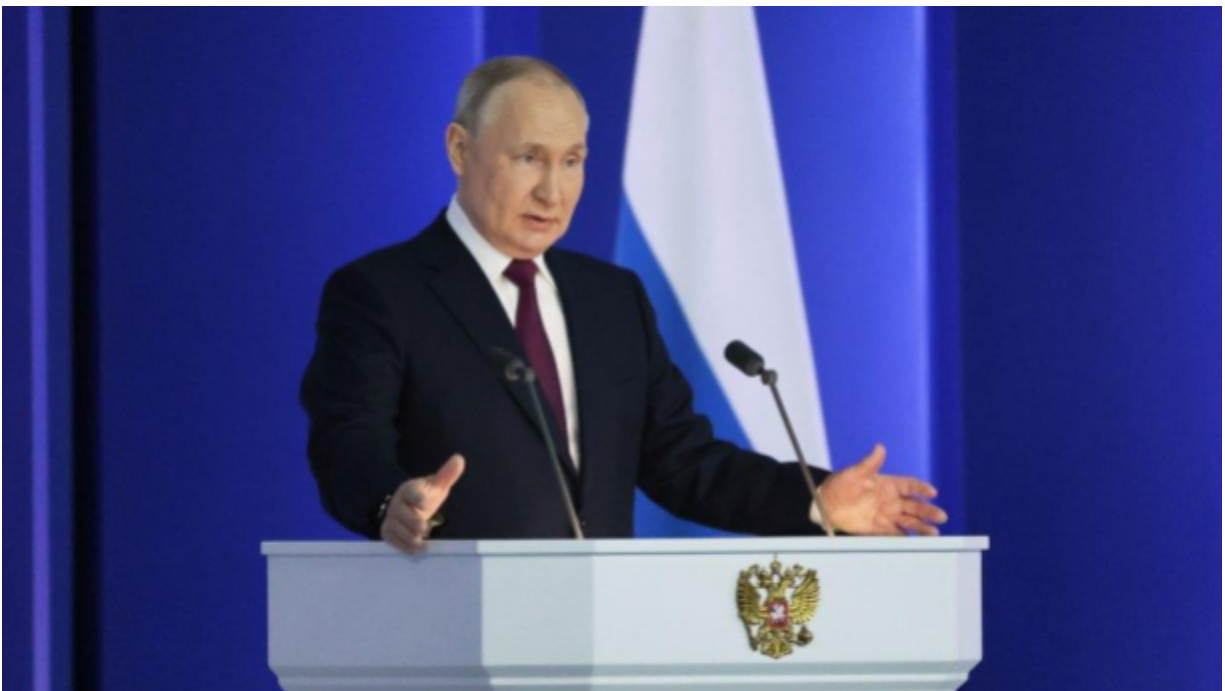
Tanmateix, des dels seus inicis, el funcionament del TPI ha estat marcat per limitacions estructurals profundes. El tribunal només té jurisdicció sobre aquells estats que han ratificat l'Estatut de Roma, fet que deixa fora una part significativa del poder polític i militar mundial. Grans potències com els Estats Units, Rússia, la Xina o Israel no reconeixen l'autoritat del TPI, la qual cosa debilita greument la seva capacitat d'actuació i posa en qüestió el principi d'universalitat de la justícia internacional.

Aquesta manca de reconeixement no és només una qüestió jurídica, sinó també política. Sense la cooperació dels estats, el TPI no disposa de forces pròpies per executar ordres de detenció ni garantir compareixences. Això converteix moltes resolucions en declaracions simbòliques més que en instruments efectius de justícia, especialment quan els acusats ocupen posicions de poder o compten amb el suport d'aliats estratègics.

El cas de Palestina exemplifica clarament aquestes dificultats. Palestina va reconèixer formalment la jurisdicció del TPI l'any 2015, obrint la porta a investigacions sobre possibles crims de guerra comesos als territoris ocupats. Tot i això, els processos avancen amb extrema lentitud. Organitzacions com Human Rights Watch i Amnesty International han denunciat reiteradament que la manca de cooperació d'Israel, sumada a la pressió política exercida pels Estats Units, obstaculitza qualsevol avenç real cap a la rendició de comptes.

Aquest bloqueig genera una injustícia profunda entre les víctimes. Malgrat l'existència de proves documentades sobre atacs contra civils, destrucció d'infraestructures bàsiques o ús desproporcionat de la força, les investigacions no es tradueixen en responsabilitats penals clares. Per a moltes veus crítiques, el cas palestí posa en evidència que la justícia internacional no s'aplica amb la mateixa fermesa quan hi ha interessos geopolítics en joc.

Una situació similar es va fer visible amb el cas de Rússia. El març de 2023, el TPI va emetre una ordre d'arrest contra el president Vladimir Putin per la deportació il·legal de menors ucraïnesos, un crim de guerra segons el dret internacional. Tot i la importància simbòlica d'aquesta decisió, Rússia no reconeix la jurisdicció del tribunal i ha rebutjat frontalment qualsevol possibilitat de cooperació, deixant clar els límits reals de l'autoritat del TPI.

Vladimir Putin, president de Rússia.

Font: BBC

Aquest episodi va evidenciar una contradicció central: el TPI pot assenyalar responsables, però no pot fer complir les seves decisions quan els estats implicats disposen de poder militar, econòmic o diplomàtic suficient. En aquest sentit, la justícia internacional sembla dependre més de correlacions de força que no pas del principi d'igualtat davant la llei.

L'any 2024, una nova controvèrsia va sacsejar el sistema internacional quan el TPI va emetre ordres d'arrest contra el primer ministre israelià Benjamin Netanyahu i

el ministre de Defensa Yoav Gallant per presumptes crims de guerra a Gaza. Tot i això, Netanyahu va continuar viatjant a països com Hongria, que no van executar l'ordre de detenció, demostrant novament com la cooperació estatal és selectiva i condicionada políticament.

Aquests fets reforcen la percepció que la justícia internacional funciona de manera desigual. Mentre alguns líders són ràpidament perseguits, d'altres gaudeixen d'una impunitat de facto. El cas d'Omar al-Bashir, expresident del Sudan, és paradigmàtic: tot i tenir una ordre d'arrest del TPI per genocidi, va viatjar durant anys a diversos països sense ser detingut.

Altres conflictes com els de Síria o Myanmar mostren una realitat encara més crua. En aquests contextos, els crims massius contra la població civil continuen sense cap mecanisme judicial internacional efectiu, principalment perquè els estats implicats no reconeixen el TPI o estan protegits per vetos al Consell de Seguretat de l'ONU.

Segons Amnesty International, aquesta situació reflecteix un doble estàndard evident en l'aplicació de la justícia internacional. Les respostes solen ser més ràpides i contundents quan els crims afecten Europa, mentre que al Sud Global les investigacions són més lentes, limitades o inexistentes. Aquesta desigualtat erosiona la credibilitat del sistema internacional de drets humans.

Les conseqüències d'aquesta ineficàcia són profundes. La manca de responsabilitat penal fomenta la repetició de violències, deslegitima les institucions internacionals i transmet el missatge que el poder pot estar per sobre del dret. Per a les víctimes, la justícia es converteix en una promesa llunyana, sovint inaccessible.

Davant aquest escenari, diversos experts i activistes proposen reformes estructurals del TPI, com l'enfortiment dels mecanismes de cooperació internacional, la reducció de la dependència política dels estats o la creació d'eines coercitives més eficaces. Tanmateix, aquestes reformes xoquen amb la resistència de les mateixes potències que es beneficien de l' statu quo.

En definitiva, la ineficàcia de la justícia internacional no és un problema aïllat, sinó el reflex d'un sistema global profundament desigual. Tant la dificultat d'accés a la justícia dins dels estats com la incapacitat de jutjar els crims més greus a escala internacional responen a una mateixa lògica: la justícia continua sent un privilegi i no un dret universal.

Sense una justícia realment efectiva, la pau esdevé fràgil i condicionada. I sense pau, els Objectius de Desenvolupament Sostenible corren el risc de quedar reduïts a un discurs buit. Sense justícia no hi ha pau, i sense pau, l'Agenda 2030 només serà una promesa incomplerta.

2 febrer 2026, el Prat de Llobregat

References

El País. (2025, 02 07). *La presidenta del tribunal de La Haya responde al ataque de Trump: “Daña nuestra independencia e imparcialidad”*. El País.

<https://elpais.com/internacional/2025-02-07/la-presidenta-del-tribunal-de-la-haya-responde-al-ataque-de-trump-dana-nuestra-independencia-e-imparcialidad.html>

El País. (2025, 04 04). *Hungría, el primer país de la UE que abandona el Tribunal Penal Internacional y que desafía la orden de arresto a Netanyahu*. El País.

<https://elpais.com/expres/2025-04-04/hungria-el-primer-pais-de-la-ue-que-abandona-el-tribunal-penal-internacional-y-que-desafia-la-orden-de-arresto-a-netanyahu.html>

International Amnesty. (2025, 12 11). *La paz sostenible requiere justicia*

internacional para todas las víctimas de todos los crímenes cometidos en Israel y el TPO. Amnistia Internacional.

<https://www.amnesty.org/es/latest/news/2025/12/sustainable-peace-requires-international-justice-for-all-victims-of-all-crimes-in-israel-and-the-opt/>

Word Justice Project. (2019). *Measuring the Justice Gap*. A People-Centered Assessment of Unmet Justice Needs Around the World.

<https://worldjusticeproject.org/our-work/research-and-data/measuring-justice-gap>